

NOVRUZ-QƏNDAB

Sizə hardan danışajam, keçmiş əyyamnan, sadıqəl dövrannan, ustaddar qovluğunnan, bu fani dünyanın Diyarbəkir vilayətinnən.

Diyarbəkir mahalı, Diyarbəkir xalqı öz axarınnan yaşayırdılar, dolanerdılar, severdilər, sevilerdilər, toy eliyerdilər, nişan eliyerdilər, sünnət eliyerdilər, dünyasını dəyişerdilər. Allah ölənnərə rəhmət eləsin, qalannara can sağlığı versin, inşallah. Diyarbəkir mahalının ən gözəl, addı-sannı, peyğəmbər sifətdi, millətinə canı yanan, xalqını sevən Kərim addı bir padşahı var idi. Kərim padşah çox səxavətdi, çox ədalətdi idi. Dəryalar mürəkkəb oluf, meşələr qələm olsa munun varını-yoxunu yazıf-qurtara bilməzdi. Hamısını xalqının yolunda xərcidiydi. Xalqınnan da qazanerdı. Bunun evladı yoxuydu.

Var-döylət bir yana dursun, evlad yoxdu. Nəzirrər verer, yetimlər söyündürör, məktəflər tiker, məsciddər tiker, nə iş görörsə evlad yoxdu ku, yoxdu. Bir gün ahı-zar içində qadıninnən barabar oturmuşdular, içəri bir dəvriş girdi:

– Salamun-əleyküm!

– Əleyküm-salam!

– Baba, nə istiyersən?

– Şahım sağ olsun, ey padşahım, mən pay alannardan döyüləm, pay verənəm, sizə bir alma verəjəm. O almeyi yarı bölün yeyin. Doqquz aydan sonra sizin bir öyladınız olajax. Hansı gündə anadan olarsa, uşağa onun adını qoyun.

Almeyi mizin üstünə qoyuf kişi geri döndü, gözdən itif yox oldu.

– Ay qonax!

Cavab vermədi, getdi.

Ay dolandı, il dolandı, Kərim padşahın arvadı dünyaya bir evlad gətirdi. Noyruz günündə. Noyruz günündə yaranmışdı, Noyruz günündə də adını Noyruz qoydular. Mamalar, dayələr yığıldılar, göz aydınnığı, şəhərə, xalxa sovqat, pay, hamının könlünü almax, sevindirmək. Allah elimizi-obamızı həməşə sevinc içində yaşatsın, inşallah.

Uşax yeddi-səkkiz yaşına çatanda öyrətmənləri, yan, müəllimləri padşah yanına yığdı. Oğlu neçə tərbiyə almalıdı, gələcək padşahlığı necə idarə etməli. Hamısını birbəbir örgəder.

Noyruz gəlif on beş yaşına çatmışdı.

– Oğul, mənim bir dostum var, onun evində toydu, gəl barabar gedəh.

O vaxtın böyük ustadı, saz-söz əhli, aşixları məclisdə cöylan eliyirdilər. Noyruz bunnara o qədər vuruldu ku, atasınnan bir gün əl çəkmer, aşixlar, aşixlar, aşixlar... Ay baba, aşix nə gözəldi, aşix nə gözəl söhbətdər eliyer, aşix nə gözəl tərbiyələr verer, bu nə gözəl məktəfdi. Həm də oxuyur. Mən də çalif-oxumaq isteyrəm.

Noyruz on səkkiz yaşına çatıf, həddi-buluğa çatıf. Gecələrin bir vaxtıydı, zümzümə eliyif yatmışdı. Gördü bir nurani kişidi gəlif:

– Oğul, oğul, nə xəyala, fikrə dalıfsan? Gözdərini aç mənə dinlə.

Gözdərini açıf:

– Baba, xoş gəlifsən.

– Oğul, bu badəni iç, nuş elə.

– Baba, bizə haram döyül kü? Bizə haramdı o badə.

Dedi:

– Oğul, bu o badədən döy. Adəmi Həvvıya, Yusifi Züleyxıya çatıran bədələrdəndi. İç, inşallah, ağlın yerinə gələr.

Noyruz badeyi nuş eliyif, iki barmax arasınnan baxıf haraları gördü. Gəlhagəl Qəndab adında bir gözəl göstərdilər. Məqamın da dedilər, Misirdədi. Calal paşanın qızıdı.

– Oğul, sən sağ, mən salamat.

Noyruz badədən sonra beyhuş oluf, sabahısı mamalar, dayalar, həkimlər, loğmannar töküldülər. Bu oğlan niyə belə oluf? Buna nə oluf?

Bir qoca qarı var idi. Gəldi belə baxdı, dedi:

– Ay Kərim padşah, olarmı bu uşağın dodağınnan öpöm?

– Olar, niyə olmor? Öp.

Dodağını dodağına söykədi, uşağın nə ki seliyi var idi hamısını əmdi.

– Ay qarı, nağarersan?
– Bu hax vergisidi, badə içif, bir az ömrü uzansın deyə eleyrəm. Bu qalxanda inşallah, başına cavan oğlannar yığeynan, nə istəsə, onu ver.

Oydu ku, yeddi gün tamam olanda Noyruz özünə gəldi. Gözdərini aşdı, belə baxdı, dört yanında tay-tuş, cavan yığılıf, hamı-sınnan salamlaşdı. Ancax rəng dəyişif, Noyruzda bir gözəlliy əmələ gəldi.

– Oğul, bu nə haldı, bu nə halətdi, bizi dəli eliyifsən? Neçə gündü yatersan, ayılmersan?

– Baba, mənə bir sineydar.

– Oğul, sineydar nədi?

Bir keçəl dedi:

– Mən bilerəm. İldə bir dəfə göy gürüllüyəndə göydən düşür.

– Ay oğul, nədi ki o?

– Yüz manat ver, mən gətirəjəm.

Yüz manatı aldı, getdi sazbəndin yanına, beş-on manat verif bir saz götürüf gətirdi. Dedi:

– Budu.

Noyruz sazı alıf sinəsinə qoyuf, görəh nə diyijəh, siz şad olun, inşallah.

Tifilkən ustada qulluq elədim,
Oxudum dərsimi kamalın gördüm.
Sazınan, sözünən zay etdi məni,
Mən atam Kərimin əməlin gördüm.

Girdim bağa, bağım təqayir oldu,
Xoryad əli dəydi təğayir oldu.
Gözüm gördü, aqlım təqayir oldu,
Çayi Tərtərin əyməyin gördüm.

Novruzam, qalmışam bir cam içində,
Bir camı bəslədim bir cam içində.
Ağam mənə verdi bir cam içində,
Misirdə Qəndəfin camalın gördüm.

Söz tamama yetdi. Noyruzun anası keçəlin üstünə tüşdü nə tüşdü? Dedi, əyə, zalım oğlu, bu nə sazdı gətirirsən, bu sazdan Noyruzun atası Kərim ağanın hər otağında biri var. Götür sazını da cəhənnəm ol.

Bəli, hörmətdi qardaşdar, Diyarbəkir vilayətinə yayılıf ki, şahın oğlu dəli oluf. Başına bu oynunnar gəlif. Vergi verilif. Uşax durmor, ata çatdıyır. Ana özünən geder, yalvarıf-yaxarellar. Ancax Noyruz da deyir mən dəli-divanə olmuşam, hökmən getməliyəm.

– Ay bala, getmə, aman günüdü, olmaz.

Bir gün, beş gün, on gün, anası uşağı nə qədər qılıqladı, neynədi, olmadı. Axırda Zeynəb xanım vücudə gəlif dedi:

– Oğul, əlnən dedim qanmadın, dilnən dedim qanmadın, göz-nən dedim qanmadın, qaşnan dedim qanmadın, ateynan dedim qanmadın, aneynan dedim qanmadın, axırı indi gəl bax gör anan sənnən daha hansı dilnən danışajax:

Noyruz dedi:

– Buyur, ana.

Doqquz ayı sinəm alta bəslədim,
Getmə oğul, getmə, qoymaram səni.
Möhnətinən boya-başa yetirdim,
Getmə oğul, getmə, qoymaram səni.

Bəli, ana sözü evlad üçün möhürdü. Ancax eşq ataşı Noyruzda o qədər möcə¹⁶ gəlif ki, Noyruz başa tüşmör ki, başa tüşmör.

Noyruz başdadı:

– Anacan, anacan, sənin südünə də, dediyinə də, sözünə də qurvan kəsim, ana. Bir mənə də qulaq as axı:

Başına döndüyüm gülüzlü ana,
Ana, halal eylə, mən gedər oldum.
Əmmişəm südünü mən qana-qana,
Ana, halal eylə, mən gedər oldum.

– Oğul, nə dedin?

Aldı görək ana nə deyir:

¹⁶ Möcə – coşmaq, şiddətlənmək

Qoymaram gedəsən sən bu xanadan,
Qurtarmaram bu qüssədən, baladan.
Öylad olan üz döndərməz anadan,
Getmə oğul, getmə, qoymaram səni.

Aldı Noyruz:

Dərdli könül havalanıf uçmağa,
Dünyasında yaxşı-yaman seçməyə.
Qəndəb üçün şirin cannan keçməyə,
Ana, halal eylə, mən gedər oldum.

– Qəndəb mənim hər şeyimdi, vücudumdu, gözümlün işığıdı,
nurdu.

– Ay oğul, nə Qəndəb, nə zad? Şəhər dolu Qəndəb döyülmü?
O qədər qəndəblər var ki. Diyarbəkirin hansı gözəlini istərsən
ayağına gətirəm. Bir ananı eşit, bala:

Mən rüsxət versəm də sənə qıymaram,
Dolannam başına, sənnən doymaram.
Zeynəbəm, yalvarram, səni qoymaram,
Getmə, oğul, getmə, qoymaram səni.

Aldı Noyruz görək axır bəndində nə dedi?

Canım fəda olsun o min bir ada,
Yarsız can dözərmi fani dünyada.
Sən dua qıl, mən də yetim murada,
Ana, halal eylə, mən gedər oldum.

Hörmətdi qardaşdar, hörmətdi camaahat, hörmətdi el-oba, bu
deyişmənin, bu atışmanın bir qolu da var. Ustaddardan belə də eşitmi-
şəm. İndi onu ağızdan deyəcəm. Elə bilerəm, oxuyannara, eşidənnərə
bu da maraxlı olar. Başqa ustaddar belə də deyirdi. Qulax asın:

Başına döndüyüm gülüzlü oğul,
Getmə oğul, getmə, qoymaram səni.
Yedirmişəm sənə qənd ilə noğul,
Getmə, oğul, getmə, qoymaram səni.

Noyruz deyir:

Başına döndüyüm gülüzlü ana,
Ana, halal eylə, məni qoy gedim.

Südünü əmmişəm mən qana-qana,
Ana, halal eylə, məni qoy gedim.

Anası deyir:

Atan xərac aler divanxanadan,
Ölmədik, qurtarax bu qəmxanadan.
Oğul da kəsərmi meylin anadan,
Getmə, oğul, getmə, qoymaram səni.

Noyruz deyir:

Fəda olum ustaddarın pirinə,
Sevəni yetirər biri-birinə.
Babam bağışlasın taci-sərinə,
Ana, halal eylə, məni qoy gedim.

Zeynəb xanım deyir:

Bu Zeynəb xanımı ağlar qoyma gəl,
Sinəsinə əlvən dağlar qoyma gəl.
Ata qapısını bağlar qoyma gəl,
Getmə, oğul, getmə, qoymaram səni.

Noyruz deyir:

Ağamın əlinnən içmişəm badə,
Xudayi-zülcalal dadıma yetə.
Noyruz əli yarın əlinə çata,
Ana, hümmət eylə, məni qoy gedim.

Ana əl çəhmer:

– Yox deyir, oğul, bı yerdə o qədər qızdar var ki. Kimin qızını istersən, atan əmr eləsin, gətirsinnər. Sana qızını qəhətədi? Toy eliyəh 40 gün, 50 gün, nə qədər istersən.

Dedi:

– Yox, aneyi-mehriban, mən getdim ki, getdim.

– Yox, oğul, qoymujam.

Arvad qarşısına döşəndi, nə qədər elədi, olmadı. Axır bir gün

Noyruz yaman ajiğa gəlif dedi:

– Ana, bir qulaq as.

A beymürvət, beyinsafın balası,
Yaxşı dostu yalan satmaq olarmı?

İnsafı unuduf, dini tərək edif
Namusu, qeyrəti atmax olarmı?

Dedi:

– Yox, ay bala, olmaz.

Dedi:

– Qulaq as.

– Oğul, nə dedin?

Çoxunun könlündən keçir paşalix,
Aslan üçün vətən olar meşəlik.
Tülküdən qohumlux, qurddan aşnalix,
Şahmarın qoynunda yatmax olarmı?

Dedi:

– Ay bala, olmaz.

Dedi:

– Onda qulaq as.

Noyruz da axtarer özünə bir bab,
Vədə gələr, bir gün çəkilər hesab.
Poladdan şiş olsa, sümükdən kabab,
Uyduruf bir-birinə taxmaq olarmı?

– Yox, oğul, olmaz.

Dedi:

– Onda ana, mənə mürəxxəs elə, mən getməliyəm ki, getməliyəm.

Bəli, el bir yana, ata bir yana, ana bir yana, camaahat bir yana, Noyruzu əyləmək mümkün olmadı. Kərim padşah əmr verdi 500-ə qədər, 1000-ə qədər atdı atdandı ki, Noyruznan barabar Misirə getsin. Ancax bunnarın arasınnan böyük dəryalar keçir, oraları mən görməmişəm, ustaddar belə deyer. Bu dəryadan o taya addamaxdan ötrü gərəh gəmiynən keçeydin.

Gəminin yanına gəldilər. Leşkər dayandı, Noyruz dayandı, atdan endi. Gəmiçibaşı deyillər, kapitan da deyillər, gavidan da deyillər. Noyruz munun yanına getdi. Salam-kalamnan soyra dedi:

– Əmi, biz Misirə addamalıyız. Filan qədər qoşunum var.

Gəmiçibaşı dedi:

– Oğul, münəccimlər xəbər verer ki, altı gün dənizə girif-
çixmax olmaz.

– Niyə?

Dedi:

– Fırtına olajax, xalx qırılar. Xalx yazıxdı.

Çox yalvardı Noyruz. Etmə, eləmə. Noyruzun eşq tərəsinə
vuruf, bir haydadı ki, elə bilər ki, Qəndəb bu saat əlindədi ki,
əlindədi.

Noyruz gördü hər yerdən əlac kəsiler, kapitan heç bunu
əşitmer. Ancax kapitan da çox ağıllı adamdı. Gördü bu dəliqanı
dediyini deyir.

– Oğul, get, savax gələrsən. Büyün olmaz.

Savaxlarınız xeyirriyə açılısın, savax dedi, get bürsügün
gələrsən. Nə qədər oyutdusa münəccimlər havanın pis olduğunu
dedilər. Gəmiyi çıxartmax olmaz.

Ancax Noyruz bir həftədi burda qaler. Qoşunu yemləmək
lazımdı, qoşuna sahablıx eləməh lazımdı. Əziyyət çəkəllər. Axırda
gəmiçibaşının yanına gəlif görək nə dedi?

Sənə deyim, gəmiçibaşı,
Qəndəb Misirdə, Misirdə.
Olma öz işində naşı,
Qəndəb Misirdə, Misirdə.

– Oğul, nə dedin, nə?

Noyruzun ləfzi, Noyruzun saz çalib-oxuması gəmiçibaşını
ağıldan elədi:

– Oğul, sana qurvan olum, bir o dodaxlarımı bir də aç, nə
deyersən?

– Neynək, oğul, yerindədimi? A kişi, ikinci sözünü de, düzələr.

Aldı görək nə deyir?

Mən olmuşam yola naşı,
Artıbdı könlüm təlaşı.
Uçubdu könlümün quşu,
Qəndəb Misirdə, Misirdə.

– Oğul, oğul, get Diyarbəkirə dincəl, qoy havalar da düzəlsin, gələrsən.

Belə deyəndə elə bil Noyruzun başınnan qaynar su töküldü:

– A kişi, nə danışərsən?

Noyruzam, mən nələr edim?

Bağırımın başını didim.

Diyarbəkirə necə gedim?

Qəndəb Misirdə, Misirdə.

– Altı-yeddi gündü sən məni burda uyudursan, gəmiçi başı. Dədəmin qılıncı haqqı, sana bir qılış çalajam ki, iki bölünəjəsən.

– Ay oğul, Allah xatanı, qanını başına töksün. Gətir leşkərini doldur gedək.

Doldular. Başdadılar yol getməyə. Bir-iki gün getmişdi. Üçüncü günüydü. Alt tərəf qaraldı, üst tərəf qaraldı, Allah göstərməsin, bir fırtına qofdu. Gəmiyi yeddi-səkkiz yerə parçaladı. Parçaladı, tökdü, darmadağın elədi. İçindəki canlıların hamısı qərq oldu. Noyruz bir taxta parçasının üstündə qalır, su içində titrətmə tutuf:

– Ha mənim ağılım qara gəlsin, kişiyi eşitmədim.

Təpənə yüz döynən, geri gələrmə peşmançalıq? Götürüf görəh burda indi nə diyijək, biz diyəh, siz həməşə şad olun.

Gecə ayaz, gündüz bulut,

Qaldım bu dərya üzündə.

Ana, yaş köynəymi qurut,

Qaldım bu dərya üzündə.

Kimə deyirsən? Kim eşidəsidi? Dərya öz dalğasını vuror, yel öz işini görör, taxta da nazik taxtadı, belə tüşör, zornan qalxer, belə tüşör, zornan qalxer. Suyun içində Noyruz:

– Mənim ağılım belə olsun.

Noyruz çox peşman olof, aler birini də:

Bu dəryada balıx çoxdu,

İnsanata ölüm haxdı.

Beş arşın kəfənim yoxdu,

Qaldım bu dərya üzündə.

Aldı birini də:

Noyruz da yaman haldadı,
Peymanam dolhadı.
Qəndəfin gözü yoldadı,
Qaldım bu dərya üzündə.

Bəli, Noyruz dəryanın üstündə köpüklənər. Əl ata bilmer, qol ata bilmer, az qalır su canını alsın. Taxtanın üstündə, bir parça taxtanın. Ağlına bir şey gəldi. Babası həməşə aşığa qulax asan vaxtı aşıxlar nəsihət vererdilər ki, Allaha dua eliyin, işiniz tamam olajax, arzunuz yernə yetəjək. Bu gəldi, Noyruzun yadına tüşdü. Dedi, gəl bir Allahına sən də dua elə, bəlkəm kömək oldu. Götürüf görək orda nə deyer, biz deyər, siz şad olun inşallah.

Qarlı dağlar gəldi keşdi aradan,
Kərəm eylə, qoyma məni dəryada.
Yeri, göyü, ərşi, kürsü yaradan,
Kərəm eylə, qoyma məni dəryada.

Nə cavab gələr, nə səs gələr, dəryanın dalğasının səsi,
vəssəlam, suyun şırıltısı.

Övliyalar, ənbialar, ərənnər,
Hanı mənə doğru yola varannar?
Qərq oldu dəryada çox şirin cannar,
Kərəm eylə, qoyma məni dəryada.

Noyruz da çağırer səni imdada,
Bir dəvriş donunda sən verdin bada.
Tut qolumu dəstim yetir Qəndəba,
Kərəm eylə, qoyma məni dəryada.

Taxtanın üstündə gözünə yuxu getdi. Bir də gözünü açanda gördü kü, üstündə qağayılar oana-boana uçsor. Ancax su munu götürif kanara, dəryanın qırağındadı. Bir təhər sürünə-sürünə özünü verdi qumun üstə. O minvalnan yatmaxda olsun, sizə kimnən xəvər verəjəm, Qəvvas Əhməddən, yanı, üzücü Əhməddən.

Hər səhər tezdən Qəvvas Əhməd gəlif dəryanın kənarında gəzərdi, özünün balıx tutmaxdan ötrü qoyduğu torrara baxardı,

torrarı yoxluyardı. Balıx, nemat, qısmat tüşüfsə götürüf aparıf satıf başını dolandırardı. Öz-özünə deyınə-deyinə, qım-qımı çala-çala gələr. Göldi gördü ki, yolun qırağında, suyun qırağında harda ki dalğa vuror, ləpə vuror, bir nəfər insan uzanıf. Mat-mətəl qaldı Əhməd kişi. Yavaş-yavaş gələndə gördü kü, oğlan, nə oğlan, Allahın gözünün xoş olan vaxtı yaranıf, padşah libasında. Ancax irəng-iriz pələngə bulanmış, kirə bulanmış, sürünmüş, ancax nəbz ater. İlahi, sənin varriğına şükür. Bir bundan xəbər ələm görüm kimsən? Burda nə əzersən?

Xab içində yatan, ay cavan oğlan,
Oğul, dur götüröm xanəmə səni.
Nədən belə tərgi-vətən olufsan,
Oğul, dur götüröm xanəmə səni.

Gördü ki, yox, oğlanın heç dünyadan xəbəri yoxdu, ayılmax fikrində də döy.

– Ay oğul, birin də deyim.

Boyunnan bilerəm yadigərrisən,
Məhəbbət ucunnan ahu-zarrısan.
Oğul, söylə görüm hansı yerrisən,
Balam, dur götüröm xanəmə səni.

Noyruz tərpənmer ki, tərpənmer. Aldı Əhməd kişi birin də:

Oğul deyif səni burdan götürürəm,
Götürüf də məkanına yetirürəm.
Mən Əhmədəm, mətləbini bitirürəm,
Oğul, dur götüröm xanəmə səni.

Əhməd kişi bunun nəbzini yoxladı, kürəyini oxaladı, bəri çevirəndə ha-ha-ha Noyruz özünə gəlif, gözünü açıf “Əşhədü ənna ilahə iləllah” dedi.

– Hə, bala, başına dönüm, əlhəmdulillah, deyən müsəlmanсан.

– Hə, müsəlmanam.

– Ay oğul, səni bu hala gətirən nədi? Niyə bu günə tüşöfsən? Mana diyərsənmi?

Noyruzun dili hələ söz tutmor. Kişinin qoltuğunda, heyvə-sində nə var idisə caddan-kütdən çıxardıf Noyruzun ağzına, doda-

ğına bir az çörək verdi, bir az su verdi. Noyruz özünə gəldi, görək nə dedi?

– Oğul, Noyruz, nə dedin?

Qadiri-sübhanım, sənə əyandı,
Necə pərişandı hallarım mənim.
Bir bülbüləm, gül üzünən sızlaram,
Saralif-solufdu güllərim mənim.

– Oğul, inşallah, hər bir işin düzələr. Öydə sənin tayın-tuşda-
rın var, gedərsən, onnarı görüf açılarsan, inşallah. Aldı birini də:

Qurvan olum nazlı yarın özünə,
Eşq əlindən yuxu getməz gözümə.
Necə baxem xeyirxahlar üzünə,
Qəndəb də gözdüyör yollarım mənim.

Aldı birin də görək nə dedi?

Sarı samovardı, hazır peşədi,
Ağ eyvan odadı, büllur şüşədi.
Adım Noyruz, atam Kərim Paşadı,
Var idi nökrəm, qullarım mənim.

– Oğul, o ki sən Kərim Paşanın oğlusan, mənim gözümün işi-
ğısən. Qalx ayağa, mənən gedək.

Gəlhagəl gəlif çıxdılar Əhməd qəvvasın komasına. Çox gözəl
hörmət elədilər. Noyruzun ayağını, başını yudular. Ancax Noyruz
fikir verer ki, kimsə munu güdör, ancax özü bilmer. Bir gün dedi:

– Baba!

Dedi:

– Bəli!

– Bu əziyyəti mana çəkərsən, sənin burda kimin var? Oğlun,
qızın?

Dedi:

– Oğul, mənim gözümün ağı-qarası bircə qızım var. O da sən
burdasan deyə utandığınnan bizim üzümüzə çıxmer.

– Baba, sən mana bu iyiliyi eliyifsən, Allah eşqinə, ixtiyar ver
qoy o xanım üzümüzə çıxsın.

Ay qızım, ay qızım, ay Gülşan, – deyə Qəvvas Əhməd çağırın vaxtı Gülşan on dörd hörük höruf, ay qabax, ayna yanax, Allah qorusun. Mənəm-mənəm deyir, elə yetkin vaxtıdı ki. On yeddi-on səkkiz yaşına çatıf, halay döyür. Əssalamü-əleyküm deyif, Noyruza yaxınlaşif Noyruzun əlini əlinə alanda elə bil Noyruzu silkələdilər. Noyruz da buna əlini uzadanda bir-birini elə hiss elədilər. Ancax Noyruzun qarşısında Qəndab duror. Noyruz heç yoldan çıxammaz.

Bir gün oruya, bir gün buruya, aradan bir on-on beş gün keçif, bunnar lap yaxşı isinişiflər bir-birinə. Oğlannan qız. Ancax qız fikir verer ki, həməşə Noyruzun fikri qaçmaxdadı. İş ondadı ki, Noyruz da başa salammer ki, a zalım qızı, sən əl çək, mənim yeyəm, sahibim var. Bu bağımız belə, bu bağçamız belə, bax burda nar biter, burda alma biter. Savax səni hayva bağına aparajam. Bürüsüyün təxminən yarım ay, bir ay keçif, Noyruz da açılıf deyəmmer ki, a zalımın qızı, dərdim mənim ayrı dərdi.

Oydu ku, bir gün bunnarı Gülüstan bağına aparıllar. Bağa gedən vaxtı, bunnar da yetirən vaxtı bir bülbül gülün üstünə şığıyan vaxtı tikən bunun köksünnən batıf süysünnən o yana, kənara çıxdı. Başını belə söyköf can verer. Noyruzun gözdəri yaşardı. Qızın üzünə baxdı:

– Görörsənmi, məhəbbət, eşq nə deməkdi. Mənim də məhəbbətim var.

Qız elə bildi ki, bunun məhəbbəti onadı.

Dedi:

– Mən də şad olaram. O məhəbbətdən məndə də var.

Dedi:

– Gəl hələ bu gülə, bülbülə baxaq görək nətərdi dünyanın axırı.

Bəli, əziz qardaşdar, Noyruzu Qəndəbin eşqi, Qəndəbin dərdi içini oyub aparer. Bülbülü də ki bu halda gördü, ciyarı başdadı qovr eləməyə. Ancax yanındakı xanıma da dərdini açıf deyə bilmer ki, mən səni yox, ayrısını severəm. Deyir götürüf bülbülə bir neçə söz diyijəm, qanar, qanar, qanmaz da özü bilər.

Yanıdakı xanım ağzını açıf, qulaxlarını açıf, gözdərini örtöf,
deyir görüm bu nə oxuyur?

Səhərdən gəşt eylər gülün üstünə,
Gör necə tutubdu işini bülbül.
Gah gedər, gah gələr qonça başına,
Axıder gözünün yaşını bülbül.

Qız belə fikirləşdi, dedi:

– Noyruz, bu söz mənim üçündümü, yoxsa ayrısı üçündümü?

Dedi:

– Xanım, özün başa tüş. Gör nə var. Məhəbbət gör nə işlər
eliyer.

Aldı ikinci bəndini.

Bəli, Gülşan xanım dedi:

– Noyruz, qadan alım, açıxdan deynən.

Dedi:

– Xanım, mən gizli heç nə demərəm.

Bağın, həm bağçanın bağı gərəkdi,
Alması, heyvası, narı gərəkdi.
Hər kəsə öz dostu, yarı gərəkdi,
Sevərmə özünin qaşını bülbül?

Dedi:

– Yox, sevməz.

– Mən də özgöyü sevmərəm.

Az qaldı deyə ki, səni sevmərəm. Gözdöyüdü Noyruzdan
eşitsin ki, yalnız səni severəm.

Bəli, mənim əzizlərim, Noyruzun sözünün axır bəndi belə oldu:

Noyruz necə çəksin Qəndəb dağını...

Sözü tamamlamamış qız oandan dedi:

– Qəndəf, kimdi?

Noyruz dedi:

– Xanım, Qəndəb mənim sevgilimdi.

Belə deyif son bəndi söylədi:

Noyruz necə çəksin Qəndəb dağını,
Əridib ürəyimi, aldı yağını.

Yel vuruban saldı gül yarpağını,
Can verer söyköyüf başını bülbül.

Özünən asılı olmayarax, Allah göstərməsin, sevgi-məhəbbət çox pis şeydi. Qız ki içəridən vuruluf, az qaler Noyruzun içərisini yarsın girsin. Ələc yoxdu, namus-həya qoymor. Çünki Allah rəhmət eləsin, Ələsgər deer, “Gözəldə namus gərək, iyiddə də ar”. Həya, namus, ar qoymor Gülşan qalxıb desin ki, ədə, mənəm sənən ötrü ölən, hariya gedərsən? Onunçun da deer ki:

...Yel vuruban saldı gül yarpağını,
Can verer söyköyüf başını bülbül.

– Mən Qəndəfi necə buraxa billəm? Ay xanım, Allah işini avand eləsin, bu bağın, bağçan, hər bir yerin şadı-xoşbəxtlixxnan sana nəsiib olsun. Mən gedəsiyəm.

– Ədə, nə danışərsən? Başına at təpif, dəli olufsan?

Bir aydı, yarım aydı, aradan nə keçif onu bilmerəm, yalan olmasın, axırı qız bunun gecə-günüz yanınan əl çəkmer, bunun nazınan oynooof Noyruzu Noyruz sifətində gətirir.

– Ədə, sənin belə getməyin Allah yanında qəbahət dəyilmi?

– Xanım, mənəm məhəbbətim var. Dəryaya onunçün qərq olmuşam. Qoşunnarımı Qəndəfdən ötrü bada vermişəm. Mənəm də murazım var, gedif ona çatajam. Əyər nəsiib olsa. Qayıdanda səni də götürərəm, inşallah.

Bu minvalla, söhbət eliyə-eliyə Qəvvas Əhmədin komasına gəldilər. Noyruz Qəvvas Əhmədə dedi:

– Ağam, sana minnətdaram. Allah təbarəki-təala sənəm varını-döylətini nə qədər istəsən eləsin. Sən mana çox hörmət elədin. İndi ixtiyar ver mən məhəbbətimin dalınnan gederəm.

Nə deyə bilər kişi?!

– Oğul, işin avand olsun, gedə bilərsən.

Noyruza da bu lazım idi. Yola tərponən vaxtı xeyli getmişdi, gördü kü, bir böyük ağacın dalınnan gözəl xanım – Gülşan xanım çıxıf Noyruzun qavağını kəsdi. Noyruzun altında bir kəhər at, Əhməd kişi bağışdıyıf ki, oğul, yolda əziyyəət çəkmiyəsən. Yasəmən tellərini açıf, üzünü təmiz açdı ki, ədə, bax gör bundan

gözəlini hardan tapajxsan? İki nar məməsinin arasından telləri belə aşağı salannan sora; görmiyənnər görsün, içi mən qarışıq. Səkkiz cənnət deyillər, bax ordadı.

Aldı Gülşan xanım:

Mən sana neynədim, zalım beyvəfa,
Getmə, oğlan, getmə, qoymaram səni.
Bu fani dünyada sürmədik səfa,
Getmə, oğlan, getmə, qoymaram səni.

Noyruz məcbur oluf, sazını sineydar eliyif alt simini üstə, üst simini ortaya köklüyöf, görək nə cavaf verer.

Dolanım başına, a nazlı dilbər,
Ağlama, sızdama, gözdə, yar, məni.
Mənim gözü yolda bir mələyim var,
Ağlama, sızdama, gözdə, yar, məni.

– Yanı, birinci odu, ikinci sənsən. Xoşun çəker gözdə, xoşun çəkmer gözdəmə.

Onacan aldı görək Gülşan xanım nə dedi?

Olmaz məni kimi şamlı, əcəmli,
İş-gücü ah-vayla, ürəyi qəmli.
Çərxi dönmüş fələk qoydu ələmli,
Getmə, oğlan, getmə, qoymaram səni.

Aldı Noyruz görək nə cavab verer?

Payız olar, bağlar tökər xəzəli,
Şagird olan ustadınnan söz alı.
Unuda bilməm ki, sən tək gözəli,
Ağlama, sızdama, gözdə, yar, məni.

Gülşan xanım nəfəsini alır, döşdə qalxer, cöngə buynuzu kimi aşağı tüşör. Beçarə Noyruz gözünün altından-üstünnən baxer, neynəsin. Gülşanın dodaxlarının qönçə kimi açılıf-yumulmasına fikir verer. Aldı Gülşan:

– Ay xanım, nə dedin, ay xanım?

Qəvvəs Əhməd geridən bunnarın hərəkətinə fikir verer. Ata ürəyidi, ya Rəbb, sən özün onun qəlbinə, könlünə nur sal. Qoy

qalsın, getməsin. Ancax gördü atın yönü o tərəfədi. Aldı görək burda Gülşan nə dedi?

Gözü yaşlı qoyma bu Gülşanı da,
Ayrılıx həsrəti qaler canımda.
O ruzi-məhşərdə, hax divanında,
Tutaram yaxannan, qoymaram səni.

Noyruz bu yerdə başa tüşdü kü, Gülşan xanım buna ayrı cür vuruluf, özündə-sözündə döylü, bunnan da böyük məhəbbət olmaz. Dedi:

– Xanım, qulaq as.

Noyruz gedif qürbət eldə qalmasa,
Sarılıban heyva kimi solmasa,
Əcəl gəlif peymanamız dolmasa,
Ağlama, sızdama, gözdə, yar məni.

– Eyvallah, əlvida, mana müsaidə – deyif Noyruz əllərini qaldırif, atını tərptədi. Ancax Gülşan xanım arxasınnan baxmaxdan savayı heç nə görmədi. At gözdən itdi. Xanım gözünün yaşını silə-silə atasının yanına gəldi. Atası yönünü qivliyə çevirib dedi:

– Ya Rəbb, sən bu baladan bu balamı ayırma. Elə bir niyyət elədi.

İnşallah, hər bir niyyət tutar.

Gəlhagəl, teyyi-münəzzəl, yollar çinqıllıx, yollar əyri, Noyruz ordan-burdan at sürə-sürə dağın tərpsinə qalxanda bir boran başdadı, Allah göstərməsin. Bir tufun başdadı ki, Noyruzun atını əlinnən aldı, kim biler hariya apardı? Özü qaldı daşdarın divində. Aradan bir xeyli keçmişdi, gördü kü, ruzgar açılar. Ancax atını tapa bilmədi. Özü mat-məttəl qalif görək burda dağlara nə deyəcəyə, biz deyək, siz şad olun, inşallah.

Mən ki oldum vətənimnən didərgin,
Gəzerəm Qəndəf tək maralı, dağlar.
Duman, çiskin, səndə qaydadı müdəm,
Yanan çiraxların qaralı, dağlar.

Mənim sağlığıma kim güman eylər,
Tüpü-boran halım çox yaman eylər.
Qarlı dağlar gündə nahaq qan eylər,
Yarı salıf yardan aralı dağlar.

Aldı birin də:

Kimim var burada məni dindirə,
Dindirif də halım yara bildirə.
Qorxuram ki, bu dərd məni öldürə,
Noyruzam, sinəsi yaralı, dağlar.

Bəli, əziz qardaşdar, Noyruz atını axtardı, tapa bilmədi. Kim bilsin qar, çoyğun atını hariya apardı, qurda-quşa qısmat elədi. Hamısı öz yerində, iki ayaxlarına güvənif sazını çiyinə keçirif, qılıncını böyrünə bağlyıf, belini möhkəm çəkif yola tərpendi.

Gəlhagəl bir dinşdiyə enmişdi, şəhər görünör gözünün qavağında, hansı şəhərə gedəjek, Misir şəhəri, gözünün qavağında. Ancax gördü kü, bir yaman yığnax var. Bir tərəfdə də bir az adam var. Bu çoxlux olan tərəf o tərəfə söyünc eliyer: filan oğlu, verməsən dünyanı dar eliyəjəm.

Noyruz az olan tərəfə gəlif birinnən salamlaşdı:

- Qardaş, bu hekayə nədi, məni başa salarsanmı?
- Oğul, neynirsən, yolunna varif getsən, sana nə qalif?
- Yox, qardaş, mən bilmək isteyrəm, mən də insanam sizin kimi.

– Bax, o çoxlux Mahmud paşanın qoşunudu, bu azdix Calal paşanın qoşunudu. O Mahmud paşa Calal paşanın qızını istiyer. Bu da qızı ona vermer, çox yaşdı. Onun üstə müharibə geder. İki dəfə məğlub olmuşux, üçüncü dəfə də məğlub olsax, bizi yernən yeskan eliyəjəklər.

Qərib adamdı, taniner formasından, görkəminnən taniner, bunu Calal paşanın yanına apardılar. Xoş-beş, oğul, haralısan? Dedi filan yerdənəm.

– Oğul, görörsən bizim başımıza gələn hekayəni. İşimiz bu yerdədi.

Noyruz dedi:

– Baba, mən o qoşunu qaytarsam, mana nə verərsən?
Dedi:
– Oğul, nə istəsən.
Noyruz dedi:
– A kişi, elə şeymi olar? Bəlkə padşaxlığını istədim.
Dedi:
– Vallah, padşaxlığımı da verərəm.
And işdi, qəsəm elədi.
Noyruz dedi:
– Ey şahım, Allahın adına and içərsən, olmaz.
– Mən sana dedim nə istəsən sana verərəm. Bircə sən bu kaftardan məni irəğ elə.
Savaxlarınız xeyirriğa açılısın. Savax açılan kimi o tərəfdən at belində bir qabi-cəllad gəldi, dedi:
– Eey Calal paşa, göndər görüm kimi göndərərsən?
Savaxlarınız xeyirriğa açılısın. Savax açılan kimi Noyruz yedi-
işdi, möhkəm-möhkəm cəng livasını altdan-üstən bərkidif dedi:
– Mana elə bir at gətirin ki, at mana yaraşsın.
Calal paşanın özünün atını gətdilər. Atın belinə əyləşif belə sürdü, qavağınnan bəri gələn oğlan özünü yetirən kimi Noyruza bir əmud, nizə tulladı. Noyruz munu dəf eliyif, geri yannan hər-rəndiyinnən, süysünün ağzını qılışnan vuruf burdan oriya atdı-ğınnan bir oldu. İkinci adam, üçüncü adam, onnar dağılışdılar. Bu geri gedəndə:
– Afərin, oğul, sənə afərin. Bircə savax qalif. Savax da məni bu bəladan qutarsan tamam hamısı sənindi.
Savaxlarınız xeyirriğa açılısın. Savax vuruşma yenə başdadı.
Noyruz dedi:
– A kişi, kimdi burda cürət eliyif qız isdiyən?
Dedilər:
– Mahmud paşa.
Noyruz dedi:
– Onun özü meydana gəlsin. Bu xalxı, cavannarı yalannan qırdırmasın. Yüzü də gəlsə, qırajam.

Bu vaxtı utandığınnanmı, arınnanmı, namusunnanmı Mahmud paşanın özü ata mindi, Noyruzun qavağına gəldi. Bir belə, bir helə, qılıc, əmud kar eləmədi. Mahmud paşa da balaca adam döy, sınanmış pəhlivandı. Atdan endilər, güştü tutdular, nə elədilər olmadı. Axırı Noyruz axşamtərəfi idi, Qəndəfin eşqi beynində cuşa gəlif, ya Allah, deyif qollarını göyə qaldırdı, Mahmud paşeyi yerə çırfdı. Xançarı sinəsinnən basdı.

Bu qələbədən sonra Cəlal paşa Noyruzu hüzuruna çağırdı, dedi:

– Oğul, adın nədi?

– Noyruz.

– Haralısan?

– Filan yerdən.

– Oğul, mətləbe-vaqiyəni deyə bilərsənmi? Mənnən nə istiyərsən?

– Babeyi-mehriban, diyijəm. Sən mana hər şeyini verirən.

And içif qəsəm eliyifsən: vallahi, nə istəsən verəjəm – deyifsən.

Ancax Noyruz nə Qəndəfi görüf, nə Qəndəf Noyruzu. Elə ağaları nə verib odu. Barmağının arasınan buların camalını göstərif, odu.

– Oğul, mənnən nə istiyərsən?

– Qulaq as, ay baba.

– Oğul, nə deyirsən?

– Paşam, eşitdiyini.

– Bir də de.

Könlüm mətləbini açə bilmerəm,

Qorxoram paşamın tuta qəzəbi.

İyid gərək öz sözünnən dönməsin,

Yar ucunnan mən çəkerəm əzabı.

– Ay oğul, şəhər üzü o qədər gözəllər var. Sən nə yarım dərdin çəkərsən? Əllisini-altmışını birdən verəjəm.

– Şahım, qulaq as.

– Oğul, nə dedin ə?

Əyax torpağına ziyarətim var,

Dildə dua, əldə ibadətim var.

Nə müddətdi səndə əmanatım var,
Üzüm tutmur, eyliyirəm hicabı.

– Ay oğul, dədənə dədəm borşduydu? Yoxsa sənin məndə nə
amanatın var, mən səni üçüncü dəfə görürəm.

– Kişi bilmersən? Qulaq as.

– Əyə, nə dedin ə?

– Padşahım, eşitdiyini.

Nə müddətdi qaldım sən qolunda,
Bir kimsənəm yoxdu Misir elində.
Canımı verərəm yarın yolunda,
Noyruzam, isterəm telli Qəndəbi.

– Ayə, fərraş. Bu nanəcib oğlunu tutun!
Basmarıyıf dəf kimi qolunu burdular, bağladılar. Heş təzyiq
göstərmer. Noyruz sadə, sakit:

– Padşahım sağ olsun, sən and içifsən. Andına niyə xilaf
çixersən?

– Ayə, nə and, Mahmud kimi paşaya mən qızı vermədim, sən
nə belə filansan mən sənə qız vererəm. Cəllad!

Cəlladların əllisi töküldü.

– Nədi, şahım?

– Bunun boynunu vurun.

Vəzir dedi:

– Dur, şahım, dur. Qan tökmə. Bu elə bir iyitdi ki, səni
bələlərdən qutardı. Heç olmasa zindana sal, qoy canı çıxsın, orda
qalsın.

Bəli, atdılar zindana.

Şahın qəsəmi, şahın andı yerini almır. Şah başdadı vəzirə,
vəkilə ki, bu haranın nəyidi burıya gəlif çıxıf. Biri dedi, şahım, o,
səni ölümən xilas elədi, biri dedi səni düşməndən azad elədi.

Şah dedi:

– Yox, yeddi qardaşın bir bacısı Qəndəb xanımı mən ona
versəm, dünya tari-mar olar. Atın onu zindana.

Qoldan qüvvətdi, dizdən tağatdı cəlladlar yetirdi özünü. An-
cax Noyruz bunnara mülayim yanaşer. İxtiyarın verif bunnara. Heş

bir zorrux tətbiq eləmer. İstəsə Noyruz bunnarın yeddisin bir-birinə qatar. Ancax Qəndəbin xətrinə padşaha ata gözünnən baxer, onun sələfinə görə. Heş bir şey demer. Qollarını bağliıf zindana saldılar. Zindana tüşən kimi görək burda nə deyir:

Dustaxlar, məhbusdar ordan-burdan qalxdılar:

– Ayə, aşıxsanmı? Nə gözəl ləhcən var. Sən nə oxuyorsan?

Burda Noyruz deyir:

Nə bəlaya düşdü bəlalı başım,
Səbəb nəydi mən bu hala yetişdim?
Qohumnan, qardaşdan, evdən aralı,
Qolu bağlı mən bu qala yetişdim.

– Ayə, sən dilinə qurvan olum, ay aşıx, ayə, qardaş, sən nə gözəl oxuyorsan? Birni də de bizim xoşumuza gəlsin.

Noyruz belə dedi:

Bülbülün naləsi bağı yandırır,
Şamlar şölə salır, yağı yandırır.
Mənim naləm daşı, dağı yandırır,
Əbəs yerə bu minvala yetişdim.

Götürüf birini də deyir:

Qadir Mövlam mənə göstərdi didə,
Nələr varmış fitnə-feldə, məkirdə.
Atam Kərim paşa Diyarbəkirdə,
Noyruzam, Misirdə dalə yetişdim.

Söz cəvabı tamam oldu, əl çaldılar. Noyruzu başa çəktilər.

– Qardaş, sən yerin burda gözəllihdi.

Noyruz burda qalsın, sizə bir hekayət deyjəm. Ustaddara Allah rəhmət eləsin, bəzi ustaddar deer ki, necə ki Aslan şahda Hürnüsə lağım atdıran kimi, Noyruza da Qəndəb öz otağının altınnan qazamata kənkən çağırır lağım atdırer. Amma bəzi ustalar deer, Ağcaqız adında çörəh daşıyan, xörəh paylıyan bir qız Noyruzun sözünü Qəndəfə, Qəndəfin sözünü də Noyruza yetirir. Hələ belə bir rəvayət eleyellər ki, bunnarı biri-birinnən görüşdürödü həmən qız. Həmən qız görüşdürməhdə olsun, sizə kimnən deyim, aylar-nan, beş aynan burda yatan Noyruz axırı belə bir məktub göndərer:

“Ey Qəndəf, mən üzülürəm, sən nə haldasan? Mana bir cavab yetir”.

O vaxtı anasını yanına çağırır Qəndəf. Anasına başdıyer şikayət eləməyə. Görək ana nə deer, qız nə deer, tərəflərinnən biz deyək, sizdəyə can sağlığı, inşallah;

Şahnaz xanım qızının yanına gəlir, mernən-meyveynən, gözəllihən, başında da bir neçə qız. Gəlif göröllər mizin üstə uzanıf, Qəndəb xanımın halı hal döy. İrəng saralıf, göz çuxura tüşüf. Arvad üzünü cırdı:

– Ay, Allah mənə ölüm versin. Mənim bu gözəl qızım, bu məleykə qızım niyə bu hala tüşüf? Götürör görək burda nə deer?

Mən səni bəslədim allar içində,
Qızım, dərdir nədi, gəl mana söylə.
Hörmətə yetirdim dillər içində,
Qızım, dərdir nədi, gəl mana söylə.

Qəndəb xanım yerinnən qalxıf, geri yanına bir balıf qoyduruf, tellərinnən ayırır dedi:

– Ana, ana, gör nə isteerəm. Mana qulaq as:

Açılıf dağların nərgiz, lələsi,
Ana, mənim dərdir Noyruz dərdir.
Mana gəlsin nazlı yarın qadası,
Ana, mənim dərdir Novruz dərdir.

– Allah mənə ölüm versin, a qızım. Bu saatca qızdarı gön-dərim o qədər noyruzgülü dərdir gətsinər. Otağın da gülnən dolsun.

Belə deyəndə başını yerə tikif, anasının başa tüşmədiyini görüf beykef olan vaxtı Şahnaz xanım nə deyir görək.

Sən necə balasan, mən necə ana,
Az qaler dərdirnin ciyarım yana.
Yeddi oğul bir yana, sən də bir yana,
Qızım, dərdir nədi, gəl mana söylə.

Başını buladı, gözünü anasının gözünə tikif:

– Aneyi-mehriban, sən məni qanmadınmı?

Dedi:

– Yox, ay bala, nə qanajam, noyruzgülü istersən dana.

Dedi:

– Qulaq as.

Bir namə yazaram babam şəninə,
Qısasım saxlaram hax divanına.
Ölsəm qat qanımlı Noyruz qanına,
Ana, mənim dərdim Noyruz dərdidi.

Arvad mat-məətəl qalır ki, bu Noyruz nədi? Bu nə deer?

– Sana qurvan olum, bir qulaq as:

Gətirəm üstünə həkimi-loğman,
Eyləsin dərdinə davayi-dərman.
Şahnazın da canı Qəndəfə qurvan,
Qızım, dərdin nədi, gəl mana söylə.

Görək Qəndəf nə diyir:

Gətirmə üstümə həkimi-loğman,
Eyləməz dünyada dərdimə dərman.
Qəndəf də Şahnazla Noyruza qurvan,
Ana, mənim dərdim Noyruz dərdidi.

– Ay qızım, Noyruz kimdi ki?

Başına gələni, buta verilənnən bu yana hamısını anasına nağıl elədi. Ana biçarənin əlinnən nə gələni işdi? Neyniyə bilər? Kor-peşman qızınan aralanıf, geder şahın yanına, deyə bilmer. Tay-tuşuna diyə belmer. Qalır içində qırıla-qırıla. Desə bunun bəəm də başını kəsdirəllər.

Həməşə gecələriniz xeyrə gəlsin, savaxlarınız xeyirə açılınsın. Gejənin bir vaxtı padşah yuxuda gördü kü, öyündə şamlar var, yaner. Quşdar saxleerdı, bülbüllər saxleerdı, bunnarın hamısı qəfəsdə ölüf geder, soluf yaner. Bütün vardatı, küllüyyatı əlinnən geder. Yeddi oğlunun yeddisi də irağ indisinnən, yan-yana düzülüf ölüf. Ya Rəbb, bu nə yuxudu ki, mənim gözümə gəlir?

Savaxlarınız xeyirriğa açılınsın, tezdən qalxdı:

– Vəzir, yuxu yozannarı buruya tök.

Neçə yuxu yozannar gəldi, ay toba, heç bir yana bir iz çıxmer.

Vəzir gördü kü, elçi daşının üstündə bir şəxs oturuf. Yavaş-yavaş yanına gedif salam verdi:

– Salam, qardaş. Kimsən? Nəçisən?

Dedi:

– Mən yuxu yozanam.

– Ayə, sənə qurvan olom, nə qədər pul isteersən mən sana verəjəm, bizim padşah belə bir yuxu görüf, onu yozasan.

Dedi:

– Maa pul-zad lazım dəyil. Özümü oruya apar.

Şahın yanına gəlif baş əymədi şaha. Aralı durdu. Şah buna baxanda gördü heç görmədiyi bir şəxsiyyətdi. Ancax bunda bir zəhm, bir sifət var ki, insanı ortadan bölör.

– Salam-əleyküm, şahım.

Dedi:

– Əleyküm-salam.

– Deyellər yuxu görmüsən.

Deyir:

– Görmüşəm.

– Deyellər bülbüllərin qırılıf, güllərin soluf, şamların keçif, doğrudurmu?

– Hə.

– İndi mən səni ona üç bəndnən sana diyəjəm. Əgər onu başa tüşsən, işin avand olar inşallah. Başa tüşməsən, özün bilersən.

Şah əmr verdi:

– A cəlladlar, hazır olun.

Bunun heç qılı da qımıllamer. Heç tərənmer.

– Qadan alem, niyə ajiğın tutor?

– İndi mən diyijəm, sən qulax as gör nə var, nə yox?

Şah dəvrişin hecav elədiyi kişinin üzünə baxer:

Bülbülü salmısan qəfəs içinə,

Əlbətdə, ah ilə yanar, soltanım.

İyid gərək ilqarınnan dönməsin,

Şah da qəsəminnən dönər, sultanım.

– Necə yanı? Mən hansı qəsəminnən dönmüşəm?

Dedi:
– Calal əfəndi, Mahmud bəy öləndə, onu öldürənə sən nə demişdin? Nə istəsən sana verəjəm. Eləmi?
– Hə, demişdim.
Dedi:
– Bə and dəyişdin vallahi.
Şah dedi:
– Ayə, gözümə çox ala-bula dəyirsən.
Dedi:
– Qulax as hələ.
Əzəl başdan sən ki qəsəm eylədin,
Andına zindanı ənam eylədin.
Hər iki cavana sitəm eylədin.
Yanar çiraxların sönər, sultanım.
– A kişi, sən burda çoxmu zəhlə tökəjəksən?
Dedi:
– Əfəndim, nə zəhləsi tökərəm? Olanını sana diyirəm. Birini də diyəjəm, onnan sonrasını sən bilərsən.
Quranda yazılıf ayə, doğru sin,
Doğru əlif, doğru reynən, doğru sin.
Dəvrişəm, deyirəm sözüün doğrusun,
Noyruz Qəndəf deyif yanar, soltanım.
– Əyər sən o iki cavanı bir-birinə görüşdürməsən, o iki cavanın payını verməsən, Allah sənin bir dənəni qoyan döy.
– Hələ bir bunu tutun!
Kimi tutajaxlar? Şəkil var idi, yoxdu şəkil. Qeyb oldu.
Vəzir-vəkil yığıldı:
– Öyün yıxılısın, sən kimnən oynorsan? Bu qeybdən gəlmiş bir şəxs idi. O, Noyruzu buruya gətirən şəxs idi. Mahmud əfəndiyi öldürməyə qüvvət verən şəxs idi. Sən neyleersən?
Dedi:
– Yox, mən elə şeyə inanan döyüləm.
– Bə neyliyəjəksən?

– Savaxları şəhərin bütün qızdarını yığersan. İçinnən yeddi-səkkiz gözəl seçərsən. Qəndəfi də onnara qatersan. Əyər Qəndəfi tanısa, qızı verəjəm. Tanımasa ölmüş şeydi.

Savaxlarınız xeyirriğa açılısın. Savax açıldı, gözəllərin hamısı Noyruzu görmək istiyər. Yığıldılar, səkkiz nəfər qız seşdilər. Qəndəfi də bunların içində. Cürə-cürə libasdara geyindirif düzdülər.

– Aşığın gözdərini bağlıyım!

Noyruzun gözdərini qara parçeynan, qavaxca altdan qara pambux qoydular, üstünnən də qara parçeyı elə çəhdilər ki, bir qram göz görməyə yer yoxdu.

Bəli, vəzir-vəkil, bütün əyanlar qatarınnan duruflar, padşah da taxtında əyləşif. Qavaxdan bir xanım buraxdılar.

– Oğlan, bu gedən kimdi? Tanıyarsanmı?

Ağası qeyfdən geri yanda əyləşif Noyruza deer filankəsdi:

Mənim bu müşkül günümdə,

Özün yetir Rəbbim, haray.

İçmişəm Qırxlar əlindən,

Əşq ilə şərabım haray.

– Ayə, sənın qavağınnan kim keşdi? Onu danişginan mana. Nə şərbət danişersan?

– Ağam, tələsimə!

Şah dedi:

– Eşitmədim, o nə dedi?

– Ağam, o çox düz dedi. Qulax as, yaxşı qulax as.

Hanı mənim xanımanım,

Özümdədi öz gümanım.

Vəzir qızı Gövhər xanım

Hax versin mətləbin haray.

İkinci qızı buraxdılar, aldı görək ikinci qızı nətər dəjək, inşallah.

Hanı mənim taxtı-tacım,

Kimsəyə yox ehtiyacım.

Vəkil qızı Xanım bacım

Sən deyilisən babım haray.

Açerlar üzünü, həmən qızdı.

Üçüncüyü buraxdılar:

Sənə qurvan olum, Tanrı,
Çıxart qəlbimnən qubarı.
Qazı qızı Sənəm pəri
Sən deyilsən babım haray.

Bu da getdimi? Açerlar üzünü, həmən qızdı.

Başma gələn nə kələkdi,
Fikrimdə çərxi-fələkdi.
Sərdarın qızı Mələkdi,
Gülzlü mahtabım haray.

Bu da belə getdimi?

Bir də bir çolağı gəldi axsıya-axsıya keçən vaxtı ona da belə
deer:

Əyninə geyibdi ağı,
Sinəm üstə çəkib dağı.
Misirin köhnə axsağı,
Səni tutmör təbim, haray.

Axırncı gələr, görək axırncıya nə diyijək? Hamının ürəyi
gup-gup guppulduyur, görək bunu tanıyaxmı?

Noyruzam, getməm buradan,
Mətləbim versin Yaradan.
Gözəllər keşdi aradan,
Süz yeri, Qəndəfim, haray.

Bir şappılıt qofdu, bir ura qofdu. Xalx bir ura çəhdi. Qəndəf
soyunuf belə, əynindəki libası belə çıxardıf öz əlinnən gəlif
Noyruzun gözdərini aşdı. Şah əmr elədi, bütün odalar, hər bir yer
bəzənsin. Şəhər qırmızı bəzəndi. Qırx gün, qırx geje toy elədilər.
Bunnar öz kamını alıf özdəri dincələn vaxtı neçə yəhərri atdar,
neçə adamlar Noyruznan Qəndəfi yola saler. Geri qayıdıf bir dağın
ətəyinə gəldilər, hansı ki dağda bunu tüpü boran vurmuşdu,
laləzar, güllüzar, gözəllik, bəh-bəh. Nə gözəllih var bu diyarda, Ya
Rəbbi. Hər komanın üstünnən cürə-cürə güllər açıf. Hər bülbül bir
cəh-cəh vurur. Noyruzun sinəsi cuşa gəlif görəh burda dağlara nə

deer, biz diyək, həmşə xəlqimiz var olsun, inşallah. Türk dünyasının bayrağı uca olsun, inşallah.

Hey yağər yağışın, qalxer dumanın,
Axır bozbulannıx sellərin, dağlar.
İnnən belə xoş səfalı çağındı,
Qonor, köçör ağır ellərin, dağlar.

Qəndəf deer:

– Ay Noyruz, ay Noyruz, dilinə, ağzına qurvan olum, yanı dağlarda da belə qiymət var?

Otaxda böyümüş qadın nə görüf çöllərin, kolların, dağların, dərələrin ləzətini. Qalxdığı imarətdi, endiyi də dəhlizdi – vəssalam. Aldı görək nə dedi?

Hər dağlardan uca Nuhun dağdı,
Dörd tərəfi səkkiz cənnət bağdı.
Tülək tərən, laçın quş oylağdı,
Sonalar arzular göllərin, dağlar.

Aldı görək axırıncıyı nətər dedi?

Şükür olsun Haqqa, dadə yetişdi,
Ağamın əlinnən badə yetişdi.
Axır Noyruz xoş muradə yetişdi,
Əcəb seyrangahdı bellərin, dağlar.

Söz cəvabı tamam oldu, iki sevgi, iki məhəbbət bir-birinnən qucaqlaşır o gülün üstündə, bu nərgizin üstündə gah ata minəllər, gah atı yedəhliyəllər, özü də gələn çavuşdarı, yoldaşları hamısını geri qaytardı ki, mənə ötürmək lazım döy, özüm tək gedəyəm. Ta gəlif bir dağın ətəyində atdarını qurd-quş yeməsin deyən iki qayanın arasında özünə bir məskən saldı. Odun yığdı, ocax yaxdı, atdarı rahatdadı, ot lazım idisə, ot gətirdi, yerini gözəl düzəldənnən sora iki sevgi, iki cavan nolajax, sarmaşdılar bir-birinə.

Savax tezdən gördü kü, bir tappıltı gələr. Noyruz qalxır oana baxdı, boana baxanda gördü kü, bir hündür boylu, nərəli, göydəli bir admdı. Göz də burdadı, kəllədədi. Kəlləgöz.

– Ədə, sən kimsən mənə yerimdə ocax yaxıfsan, tüstü çıxardərsən.

Noyruz dedi:
– Əfəndim, müsafirəm.
Kəlləgöz dedi:
– Müsafir mənim əvimin qapısına gələr. Sən burda neylərsən mənim qoruğumda, at otarıfsan, ot yolufsan, odun qırıfsan.
Noyruz dedi:
– Əfəndim, Allah qonağına heş kim heş nə deməz. Allah qonağını incitməh düz döy. Qonaq Allahındı.
Kəlləgöz dedi:
– Mən sənin Allahını tanımeram. Mənim qılıncımın altında çox sənin kimi kəllələr dığırnanıf.
Qəndəfə baxıf Qəndəfi görəndə Kəlləgöz dəli olmadımı?!
– İndi sənin ananı gör nətər yaxacam.
Bəli, Kəlləgöz qəhrəman Noyruzun üstünü kəsif hədə-qorxu gəlir:
– Sən mənim elimdə, sən mənim torpağımda nə iş görürsən?
Noyruz Kəlləgözü çox dilə tutdu:
– Qardaş, etmə, elmə, yol adamıyam, sənin yerində qonağam.
Allah-təbərəkə-təala Məhəmməd əl Mustafaya buyurdu: Ya Peyğəmbər, qonağı incitmə. Əgər qonax düşmanın da olsa, ona hörmət elə. Düşmən səni daşnan, sən onu aşnan yola sal. İnşallah, axırı düzələr. Olmadı.
İyiddihdə qaydadı. Əvvəla, sözdəşəllər, soyra bir-birinə hər-bə-zorba gələllər. Onnan sonra qılışdaşallar. Qılışnan da murad hasil olmasa güştü tutallar, yəni güləşəllər. Əvvəl Kəlləgöz qəhrəman başdadı hündürdən oxumağa. Noyruz işarə elədi:
– Ay Kəlləgöz qəhrəman, adını qəhrəman qoyufsan, səndə qəhrəmannıx görmörəm. Mən ağamın əlinnən badə içmişəm, mənim kürəyim yerə gəlməz. Mənnən vaz keçginən qoy mən yoluma davam eleyim gedim.
Dedi:
– Qulaq as.
Lağnan başdadı deməyə.

Noyruz dinlədi. Gördü kü, qavağındakı buna sarıx gələr. Heç Noyruzu iyidə yox, heç nəyə saymır.

– Allaha bax, ay Kəlləgöz qəhrəman, mənnən aralan.

Kəlləgöz aldı:

– Pəh-pəh, buna bax, ə.

Əcəm oğlu badə içmiş,
Ol Şahi-Mərdan əlinnən.
Oynadıf o gözəl kəkliyin,
Alaram güman əlinnən.

Gəl gümana tüşmeynən. Hökmən sənin o kəkliyini əlinnən alacam. Yanı Qəndəf xanımı sənnən alajam deməh idi. Noyruzun daha doğru yarasına toxunan vaxtı dedi:

– Ayə, qulaq as, zalım oğlu, mən isteyərdim mülayim keçək. Sən zorroyorsan. Onda deyim.

Noyruz

Barilahi, azad eylə,
Məni bu yaman əlinnən.
Qurtarmer qovğalı başım,
Bədasıl insan əlinnən.

– deyəndə Kəlləgöz daha da başdadı düşünməyə.

– Ayə, qulaq as, sən nə dedin?

Burdan keşsə ağır ellər,
Gözünə çəkərəm millər.
Neynəsinnər beçə qullar,
Mən bəbir, aslan əlinnən.

Ancax öz aramızdı, Qəndəf təlaş içindədi, həyəcan keçirər, bir söznən təmiz qorxuf. İrəngi saralif, bir tərəfə bürüşüf. Gözünü gəzdirdi Noyruz, işarə ellədi, dedi:

– Kefini kök tutoynan. Gör indi nə deerəm.

İgid, meydanda hərrəni,
Vurram, başın dığırnanı.
Meydan güm-güm gümbürrəni,
Hazarı qalxan əlinnən.

Bəh-bəh-bəh, elə bileynən Kəlləgöz qəhrəmanın üstünə bir ağır daş düşdü. Elə ajiği tutdu, çığıрмаğa başladı. Dedi, qulaq as.

Kəs səsini, ay heyvara,
Gününü eylərəm qara.
Ellər tamam gəlif zara
Kəlləgöz qəhrəman əlinnən.

Noyruz dedi:

– Bircə qulaq as:

Noyruz burda qalmaq istər,
Misri qılnc çalmaq istər.
Kor yapalaq almaq istər,
Sonanı tərən əlinnən?!

Noyruz dedi:

– Yəni sən mənim Qəndəfimi mənim əlinnən alif məni boş yerə qoyajaxsan?

Atdar o tərəfdən, Kəlləgöz qəhrəman bu tərəfdən iki yüz addım aralandılar bir-birinnən, bir-birinə şaqqaşaq nizələr işə düşdü, murad alınmadı. Qılnc-qalxan işə düşdü, murad alınmadı. Bunnar düşdülər, atdan endilər, atı buraxdılar, yançıdar əllərini uzatdılar bir-birinin yaxasına. Güləşmə getdi. İki saat, üç saat kotan kimi yeri əkillər. Noyruz baxdı ki, qavağındakı da hərif döy ha. Qavağındakı da tutarı adamdı. Bir, iki, üç, ya Allah, mana hörmətin, köməyin olsun. Ey mana bədə verən kəsdər, mənim qüvvəmi artırın, - deyif inşallah Kəlləgöz qəhrəmanı qaldırif göydə firriyif yerə vuruf sinəsinə dayandı. Xırp başını kəsdi. Bədən qaldı ortada. Başı saldı xurcuna, atdandı. Getmək istiyəndə baxdı gördü, ə, qavaxda yekə qalaça var. Qavağında insanlar hərrənişir.

– Qəndəf xanım, burada qalsax gözəl olar.

Onatan bir neçə fərraş qavaxlarına keşdi:

– Ədə, hərriyə gedersiniz? Buruya gələn qatır dırxax salar, quş qanad salar qorxmursan? Sən hərriyə gedersən?

Oydu ku, Noyruz baxdı ki, yox, insan əhlidi. Atdan endi. Atdan enif belə baxanda gördü kü, İlahi, sənə varriğına şükür olsun, qələmnənmi çəkifsən, tuncdanmı yonufsan? Bu gələn

mələkdi, yoxsa insan? Qəndəfdən də heç geridə qalımıyan bir xanım buların qarşısına gəlmişdi:

– Ey bəni-insan, sizə qurvan olum, gəlin-gəlin daldeylanın, bu saat gələjək, bizi biavır eliyəjək. Sizin qanınıza mən susamaq istəmərim.

Şəhriyar xanım kim olsun, Kəlləgöz qəhrəmanın zornan gətirib özünə ram elədiyi qadın. Ancax bilmer ki, Kəlləgözün başı burda xurcundadı.

Şəhriyar xanım Noyruzun boyuna-buxununa, irənginə baxanda bir köndükdən min könlü özünü yapışdırdı muna. Yapışqan kimi aralanmaq istəmer.

– Ay qızdar, mənim bir ordan cürəmi burya gətirin.

Əyləşdi bir tərəfdə.

– Oğlan, bir yanımda otur.

Oturdu.

– Hardan gəlif harya gedersən?

– Filan yerdən gəlif, filan yerə gederəm.

– Bu kimdi?

– Bu mənim arvadımdı, nişanlımdı.

Qəndəf xanımla tanış olannan sora Şəhriyar xanım vurulmuşdu kimə, Noyruza. Götürüf burda görək nə deyir, Noyruz ona nə cavab verəjək, inşallah:

Dolanem başına, ay qərib oğlan,
Otur bir yanımda, qal sənə qurvan.

Nə müddətdi mənim könlüm mələkdi,
Bu qəmli könlümü al, sənə qurvan.

Hancarı olmasa töyöx-töyöxdü, üstünə günü istəmer, a qardaş.

Qəndəf oana-boana burulmağa başladı ki, bu nə idi? Onda Noyruz gördü kü, Qəndəfin könlü pozulor, aldı görək nə dedi:

Başına döndüyüm, ay nazlı dilbər,
Söyləsən halını yar, sənə qurvan.
Mən bülbüləm, güldən ötrü sızlaram,
Layix deyil qona xar, sana qurvan.

Aldı görək Şəhriyar xanım:

Bəli, Şəhriyar xanım burda Kəlləgöz pəhlivanı nəzərdə tutur ki:

Pünhan danış, heç kəs səsin duymasın,
Qabi-cəllad şirin canına qıymasın.
Səni öldürüf, yarın tənha qoymasın,
Yalvar-yarış yara dil, sənə qurvan.

Götürüf burda görək Noyruz nə deyir?

Hax səni saxlasın, telli Şəhriyar,
Mənim gözü yolda bir Gülşanım var.
Allah əmanəti bircə canım var,
Cannan başqa qeyri qul sənə qurvan.

Şəhriyar baxdı gördü ki, Kəlləgöz bəydən buların xəbəri yoxdu. Ona görə aldı birciyin deməyə. Kəlləgöz qəhrəmanın öldüyünü Şəhriyar bilmer. O ki deyer ki, asta danış, heç kəs səsin duymasın. Yəni Kəlləgöz gələr, sizi öldürər.

Noyruz dedi:

– Qəndəf-Qəndəf, o xurcunda qarpız var, onu gətir ver kəsək.

Noyruz belə deyəndə Şəhriyar qalxdı – yox-yox – dedi, o, zəhmət çəkər, qoy mən gətirəm. Gedif xurcunu açanda Kəlləgözün kəlləsini gördü. Onda qız kəlləni tulloof belə deyir:

Yaxşı olar ilqar ilə etibar,
Gözəl oğlan, səndən qeyri kimim var?
Özüm ərəb qızı, adım Şəhriyar,
Yaz məni Qəndəfə qul, sənə qurvan.

Aldı görək Noyruz nə dedi:

Gözüm qaldı buxağında, telində,
Tərlən könlüm sona qoymaz gölündə.
Bir canım var üç gözəlin yolunda,
Noyruzam, ölünce yar, sana qurvan.

Söz tamam oluf, bir xeyli burda qaldılar, axırda azuqə götürüf atdara süvar oldular, ya Allah, - deyif tərpendilər. Həriya doğru? Qəvvas Əhmədin bunu tapdığı yerə doğru. Gəlhagəl, gəlif çatan vaxtı bunları kim gözdüyərdi? Qəvvas Əhməd elə bir oğlanın – Noyruzun bunun əlinnən getməsinə kefsizdəmişdi. Qəvvas Əhmə-

din ailəsi pozulmuşdu. Niyə? Gülşan xanım burda qalif-gedif, gecə-gündüz Gülşan yatmer, Noyruz dilinin əzbəridi ki, əzbəridi. Xəbər gəldi ki, üç atdı gələr. Gülşan xanım belə baxanda gördü ki, Noyruzun boyudu. Yüyürə-yüyürə Noyruzun qavağına gəldi, görək burda Noyruza nə deyir, biz diyək, siz şad olun, inaşallah.

Şükür Haqqa yenə olduq üzbəüz,
Alagözlü bəy Noyruzum, xoş gəldin.
Əyləşəydik əhdim budur dizbədiz,
Ala gözlü bəy Noyruzum, xoş gəldin.

Gəl-gəl gedək mənim o qəmxanama,
Müjdə deyim qəmli ata-anama.
Körpə kimi alem səni sinəmə,
Ala gözlü bəy Noyruzum, xoş gəldin.

Alır birin də:

Süsən-sünbül, tər bənövşə, ireyhan,
Ətirışah tərtəzə güldən Gülşan.
Səni gördüm, gözüm oldu şadıman,
Ala gözlü bəy Noyruzum, xoş gəldin.

Söz tamam oldu, bah-bah-bah, iki həsrət bir-birinə sarmaşif, üç-doqquz öpüşdülər, Beçara Qəndəf mat qalıfı, bu nətər şeydi. Söhbət eliyə-eliyə Qəvvas Əhmədi sevindirdilər, Güllü xanımı sevindirdilər. Beş-altı gün, burda qalannan sonra üç atdı oldu indi dörd atdı. Noyruz, Qəndəb, Şəhriyar, Gülşan xanım. Dörd atdı atdanıf bir-iki at da ehtiyat üçün götürüf gəlhağəl yol açdılar, yol düzdülər, gəlif bir dağa çıxdılar. Bir dağa çıxanda Noyruz dedi:

– Mənim burda uşaxlıx yadıma tüşör. Deyən bura bizim Diyarbəkirin yaylağıdı.

Ola bilər. Bir neçə yerdə atdan tüşdülər. Bir də baxıf gördülər yekə bir peysər oğlan çıxdı, başında yekə papax. Belə görəndə gözdərini açer-yumor, qızdara baxer, heç Noyruzu da saymer.

– Ayə, mənim o çomağımı buruya gətirin.
Çomağı sinəsinə basıf görəh burda götürüf nə deer.

Gəl əzəl başdan danışax,
Ağıllı, kamallı oğlan.
Zərb ilə çəkim çombağı,
Vurub atdan salem, oğlan.

Noyruz belə baxdı, gördü ayə, bu nə sə səyahlər.

Dedi:

– Ay oğlan, aqlın üstündədimi?

Dedi:

– Əlbəttə ki, üstümdədi, eşitmədinmi?

Noyruz dedi:

– Onda qulaq as, birin də mən diyijəm.
Gələrdim Misir elinnən,
Birdən kəsdi yolum çovan.
Gəl çəksəm Misri qılıncı,
Sənə fərzdi ölüm, çovan.

Çovan yaman qeyzə gəldi. Ayə, bu yaman hədəleer ölümən:

– Ayə, qulaq as bir qulax. Gözəllərin gözünə baxıf, eşqdi vuruf topuğuna çovanın. Aldı birin də:

Vuruban atdan yıxaram,
Yıxıf da yerə çaxaram.
Birini sana pay çıxaram
İkisini özüm, oğlan.

Noyruz ürəyində dedi axşama qalma, yaman pay verdin.
Qulaq as, aqlına gələni səyahlama:

Uğrayıf şeytan felinə,
Əl vurma sonam telinə.
Vermərəm xoryad əlinə,
Mən bülbüləm, gülüm, çoban.

Çovan baxdı gördü qavağındakı da böyük hənəkdi. Aldı görək nə dedi?

Oğlan, sən gəl bir insafa,
Çəkmişəm bu yolda cafa.

Üç ay yayda sürüm safa,
Payız yola sallam, oğlan.

Noyruz deer:

Gözəllər sağ-soldadı,
Misri qılış da beldədi.
Atamın gözü yoldadı,
Necə burda qalem, çovan.

Çovan deer:

Mən dəli çovanam, dəli,
Etmərəm fikri, xəyalı.
Qucmalı Qəndəfin beli,
Xoş keçər iqvalım, oğlan.

– Oğlan, o ikisi cəhənnəm, apar, bax gör nə gözəl qızdı,
qucmalıdı.

Onatan götürüf görək Noyruz nə dedi:

Noyruzam, sinə dağlıyam,
Dərdimi kimə ağlıyam.
Kərim paşanın oğluyam,
Diyarbəkir elim, çovan.

– Nədi bu səyaxladığın?

Dəli çovan təzdən başa tüşdü kü, əyə, bunun ağasının oğludu.
Ətək belə, bel ətəyə, əyax yerə, yer ayağa, ya Allah, tərpnədi
ağzından nəfəs çıxax-çıxa. Özünü yetirdi şahlıq sarayının qavağına.
Kim çıxdı onun qavağına? Zeynəb xanım çıxdı. Noyruzun anası.
Aldı görək çovan nə deyir?

Köçübdü Misir elinnən
Noyruz gəldi, Noyruz gəldi.
Üç durnatel gözəl ilə
Noyruz gəldi, Noyruz gəldi.

Camahat tökülüf, el ağniyıfıdı. Bu nədi? Çovan nə səyaxler?
Ayə, oğlan, nə dedin, ə? Arvad gah bayıler, gah ağleer. Onatan
aldı görək birini də nə deer:

Gələndə mənim yanına,
Sevdanı saldı canıma.

Muştulux Zeynəb xanıma,
Noyruz gəldi, Noyruz gəldi.

Dəli çovanın özü dədə,
Qullux edibdi ustada.
Kam alıf yetə murada,
Noyruz gəldi, Noyruz gəldi.

Söz burda tamam oldu, Allah hamını sevindirsin, toy, bayram, şənnik, Noyruzu qarşılamağa getmək, üç gözəli gətirmək, neçə günnərnən təzdən toy eləmək. Ancax Dəli Çovanı Noyruz boş qoymadı. Cariyalardan hansı gözəl idi, birini seçif dedi:

– Get həm heyvan saxla, həm də bunu saxla.

Allah-təbarəkə-təala el-ovanı var eləsin, aşıx gəldi divaxqap-maynan dastanı bitirdi.